ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 17ης Δεκεμβρίου 1987 *

Στην υπόθεση 287/86,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Arbejdsretten (Πρωτοδικείου εκδικάσεως εργατικών διαφορών) της Κοπεγχάγης προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Landsorganisationen i Danmark for Tjenerforbundet i Danmark (Γενικής Συνομοσπονδίας Εργαζομένων της Δανίας, ενεργούσας για λογαριασμό της Δανικής Ομοσπονδίας Ημερομισθίων)

και

Ny Mølle Kro, στο πρόσωπο της ιδιοκτήτριάς του Ella Marie Hannibalsen,

παρεμβαίνουσα: **Dansk Arbejdsgiverforening** (Δανική Ομοσπονδία Εργοδοτών),

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

συγκείμενο από τους J. C. Moitinho de Almeida, πρόεδρο τμήματος, U. Everling και Y. Galmot, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. F. Mancini
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως

έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Landsorganisationen i Danmark, εκπροσωπούμενη από τους Knud Christensen, Finn Thorgrimson και Rønnow Bruun,

* Γλώσσα διαδικασίας: η δανική.

— η Dansk Arbejdsgiverforening, εκπροσωπούμενη από τους H. C. Springborg, J. U. Brink και H. Werner,

— η βρετανική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον H. R. L. Purse, και

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Johannes Føns Buhl και Enrico Traversa,

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 2ας Ιουλίου 1987,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Οκτωβρίου 1987,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με αίτηση της 12ης Νοεμβρίου 1986, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Νοεμβρίου 1986, το Arbejdsretten (Πρωτοδικείο επιλύσεως εργατικών διαφορών) της Κοπεγχάγης υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 1, παράγραφος 1, και 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαδικασίας την οποία κίνησε η Landsorganisationen i Danmark for Tjenerforbundet i Danmark (Γενική Συνομοσπονδία Εργαζομένων της Δανίας, ενεργούσα για λογαριασμό της Δανικής Ομοσπονδίας Ημερομισθίων) κατά της Hannibalsen.

3 Η τελευταία είχε εκμισθώσει το 1980 το ξενοδοχείο Ny Mølle Kro στην Larsen, η οποία είχε συνάψει, την 1η Οκτωβρίου 1980, συμφωνία προσχωρήσεως με το Hotel- og Restaurationspersonalets Samvirke (Συνδικάτο Προσωπικού Ξενοδοχείων και Επισιτισμού). Δυνάμει της συμφωνίας αυτής, η Larsen υποχρεούνταν να τηρεί τις συλλογικές συμβάσεις που είχε συνάψει το εν λόγω συνδικάτο.

4 Κατά τον Ιανουάριο 1981, η Hannibalsen κατήγγειλε τη μίσθωση και ανέλαβε η ίδια την εκμετάλλευση του ξενοδοχείου, με την αιτιολογία ότι η Larsen δεν είχε τηρήσει τη σύμβαση μισθώσεως. Το ξενοδοχείο παρέμεινε ωστόσο κλειστό μέχρι τα τέλη Μαρτίου 1981, οπότε η Hannibalsen ανέλαβε πλέον αυτοπροσώπως τη διαχείρισή του. Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η εν λόγω επιχείρηση λειτουργεί κατά κανόνα ως εστιατόριο μόνο κατά τη θερινή περίοδο, ενώ εκτός της περιόδου αυτής εκμισθώνεται σε ιδιωτικές λέσχες.

5 Η διαφορά της κύριας δίκης αφορά κατ' ουσία την υποχρέωση της Hannibalsen να καταβάλει δεδουλευμένους μισθούς στη Hansen, η οποία είχε εργαστεί στο ξενοδοχείο ως σερβιτόρα, μετά την εκ μέρους της αναδοχή της εκμετάλλευσης της επιχείρησης, από 12 Μαΐου έως 19 Αυγούστου 1983. Η ενάγουσα της κύριας δίκης διατείνεται ότι η αμοιβή που είχε καταβληθεί στη Hansen ήταν κατώτερη από το ποσό που ήταν καταβλητέο βάσει της συλλογικής συμβάσεως, από την οποία είχε αναγνωρίσει ότι δεσμευόταν η Larsen και η οποία δέσμευε, λόγω μεταβιβάσεως της επιχειρήσεως, τη Hannibalsen — προς ην η μεταβίβαση — υπεισελθούσα στις υποχρεώσεις της μεταβιβάζουσας που απορρέουν από τη σύμβαση εργασίας.

6 Κρίνοντας ότι η επίλυση της διαφοράς εξαρτιόταν από την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων της προαναφερθείσας οδηγίας 77/187, το Arbejdsretten ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Αφορά η φράση " μεταβιβάσεις ... σε άλλο επιχειρηματία, οι οποίες προκύπτουν από συμβατική εκχώρηση ή συγχώνευση ", που περιέχεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ, του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων, και την περίπτωση κατά την οποία ο ιδιοκτήτης εκμισθωμένης επιχειρήσεως αναλαμβάνει εκ νέου ο ίδιος τη διαχείριση της επιχειρήσεως, καταγγέλλοντας τη σύμβαση μισθώσεως λόγω παραβάσεώς της εκ μέρους του μισθωτή;

2) Εφαρμόζεται η προαναφερθείσα οδηγία στην περίπτωση που η επιχείρηση που μεταβιβάστηκε ήταν προσωρινά κλειστή κατά το χρόνο της μεταβιβάσεως και επομένως δεν απασχολούνταν μισθωτοί στην επιχείρηση κατά τον εν λόγω χρόνο;

3) Έχει σημασία για την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο ερώτημα 2 το ότι πρόκειται για επιχείρηση που κατά κανόνα είναι κλειστή ορισμένο διάστημα του έτους — παραδείγματος χάρη ξενοδοχείο, πανσιόν ή εστιατόριο που δεν ανοίγει παρά μόνο κατά τη θερινή περίοδο;

4) Έχει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας την έννοια ότι οι όροι αμοιβής και εργασίας που ίσχυαν σύμφωνα με συλλογική σύμβαση εργασίας πρέπει να εξακο-

λουθούν να τηρούνται από τον προς ον η μεταβίβαση παρά το γεγονός ότι κατά το χρόνο της μεταβιβάσεως δεν απασχολούνταν μισθωτοί στην επιχείρηση; »

7 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης της κύριας δίκης, οι σχετικές κοινοτικές διατάξεις, καθώς και η εξέλιξη της διαδικασίας και οι παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνον καθόσον απαιτείται για να σχηματίσει κρίση το Δικαστήριο.

Επί του πρώτου ερωτήματος

8 Με το πρώτο ερώτημα, το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η οδηγία έχει εφαρμογή στην περίπτωση που ο κύριος αναδέχεται ο ίδιος την εκμετάλλευση επιχειρήσεως, την οποία είχε εκμισθώσει, κατόπιν παραβάσεως της συμβάσεως μισθώσεως από τον μισθωτή της επιχείρησης.

9 Στο ερώτημα αυτό, η Dansk Arbejdsgiverforening (Δανική Συνομοσπονδία Εργοδοσίας), παρεμβαίνουσα της κύριας δίκης, προτείνει να δοθεί αρνητική απάντηση, διότι ο μισθωτής επιχειρήσεως δεν μπορεί να εξομοιωθεί προς κύριο ως προς τις σχέσεις του προς τους μισθωτούς της επιχείρησης και ότι, εν πάση περιπτώσει, η αναδοχή, εκ μέρους του κυρίου, της εκμεταλλεύσεως της επιχειρήσεως λόγω παραβάσεως της συμβάσεως μισθώσεως έχει αναγκαστικό χαρακτήρα, πράγμα που αποκλείει την εκούσια μεταβίβαση.

10 Αντιθέτως, η Landsorganisationen i Danmark, η βρετανική κυβέρνηση και η Επιτροπή προτείνουν να δοθεί καταφατική απάντηση, διότι ο μισθωτής της επιχειρήσεως είναι αυτός που εκμεταλλεύεται την επιχείρηση κατά τη διάρκεια της μίσθωσης, η δε αναδοχή, εκ μέρους του κυρίου, της εκμεταλλεύσεως της επιχειρήσεως λόγω παραβάσεως της συμβάσεως μισθώσεως πραγματοποιείται δυνάμει συμφωνίας συναφθείσας μεταξύ του κυρίου και του μισθωτή της επιχειρήσεως.

11 Πρέπει σχετικώς να υπομνηστεί ότι η οδηγία 77/187 αποσκοπεί, σύμφωνα με τις αιτιολογικές της σκέψεις, στην « προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση αλλαγής του επιχειρηματικού φορέα και ιδιαίτερα [στην] εξασφάλιση της διατηρήσεως των δικαιωμάτων τους ». Προς τούτο, προβλέπει, μεταξύ άλλων, τη μεταβίβαση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που δημιουργούνται, για τον μεταβιβάζοντα, από σύμβαση

εργασίας ή από εργασιακή σχέση (άρθρο 3, παράγραφος 1), τη διατήρηση, εκ μέρους του προς ον η μεταβίβαση, των όρων εργασίας που έχουν συμφωνηθεί με συλλογική σύμβαση (άρθρο 3, παράγραφος 2), καθώς και την προστασία των καλυπτομένων εργαζομένων από απόλυση, είτε από τον μεταβιβάζοντα είτε από τον προς ον η μεταβίβαση, απλώς και μόνο λόγω της μεταβιβάσεως (άρθρο 4, παράγραφος 1). Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του οποίου ζητείται εν προκειμένω η ερμηνεία, προσδιορίζει το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, ορίζοντας ότι « εφαρμόζεται επί μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων σε άλλο επιχειρηματία, οι οποίες προκύπτουν από συμβατική εκχώρηση ή συγχώνευση ».

12 Όπως προκύπτει από το σύνολο των αιτιολογικών αυτών σκέψεων και διατάξεων, σκοπός της οδηγίας είναι να εξασφαλίσει, κατά το μέτρο του δυνατού, τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβολής του επιχειρηματία, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να παραμείνουν στην υπηρεσία του νέου επιχειρηματία υπό τους ίδιους όρους με εκείνους που είχαν συνομολογήσει με τον μεταβιβάζοντα. Επομένως, έχει εφαρμογή η οδηγία, εφόσον υπάρχει μεταβολή, προκύπτουσα από συμβατική εκποίηση ή συγχώνευση, του — φυσικού ή νομικού — προσώπου που είναι υπεύθυνο για την εκμετάλλευση της επιχείρησης και που αναλαμβάνει έτσι τις υποχρεώσεις του εργοδότη έναντι των μισθωτών που εργάζονται στην επιχείρηση, και τούτο ανεξάρτητα από τη μεταβίβαση ή μη της κυριότητας της επιχείρησης. Πράγματι, οι εργαζόμενοι μιας επιχείρησης της οποίας αλλάζει ο κάτοχος, χωρίς να υπάρξει μεταβίβαση της κυριότητας, βρίσκονται σε κατάσταση ανάλογη με εκείνη των εργαζομένων εκποιηθείσας επιχείρησης και χρήζουν επομένως της ίδιας προστασίας.

13 Επομένως, κατά το μέτρο που ο μισθωτής επιχειρήσεως αποκτά, δυνάμει της συμβάσεως μισθώσεως, την ιδιότητα του επιχειρηματία υπό την προεκτεθείσα έννοια, η μεταβίβαση πρέπει να θεωρηθεί ως μεταβίβαση επιχειρήσεως σε άλλο επιχειρηματία, προκύπτουσα από συμβατική εκποίηση, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας.

14 Ανάλογος συλλογισμός επιβάλλεται και στην περίπτωση της αναδοχής, εκ μέρους του κυρίου, της εκμεταλλεύσεως εκμισθωμένης επιχείρησης, λόγω παραβάσεως της συμβάσεως μισθώσεως από το μισθωτή της επιχείρησης. Η αναδοχή αυτή επίσης πραγματοποιείται βάσει της συμβάσεως μισθώσεως. Επομένως, κατά το μέτρο που έχει ως αποτέλεσμα την εκ μέρους του μισθωτή της επιχείρησης απώλεια της ιδιότητας του επιχειρηματία, την οποία ιδιότητα ανακτά ο κύριος, πρέπει επίσης να θεωρείται ως μεταβίβαση επιχειρήσεως, προκύπτουσα από συμβατική εκποίηση, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας.

15 Για τους λόγους αυτούς, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, έχει την έννοια ότι η οδηγία έχει εφαρμογή στην περίπτωση που ο κύριος αναδέχεται την εκμετάλλευση επιχειρήσεως την οποία είχε εκμισθώσει, λόγω παραβάσεως της συμβάσεως μισθώσεως από το μισθωτή της επιχείρησης.

Επί του δευτέρου και τρίτου ερωτήματος

16 Με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα, το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 1 της οδηγίας 77/187 έχει την έννοια ότι αφορά την περίπτωση κατά την οποία η μεταβιβαζόμενη επιχείρηση ήταν προσωρινά κλειστή κατά το χρόνο της μεταβίβασης και δεν είχε συνεπώς εργαζομένους στην υπηρεσία της. Το ερώτημα αυτό τίθεται ιδίως για την περίπτωση κατά την οποία η εν λόγω επιχείρηση παραμένει κατά κανόνα κλειστή κατά τη διάρκεια ορισμένης περιόδου του έτους, η δε μεταβίβαση πραγματοποιείται κατά την περίοδο της εποχιακής διακοπής των εργασιών της επιχείρησης.

17 Η Landsorganisationen i Danmark διατείνεται σχετικώς ότι το προσωρινό κλείσιμο της επιχείρησης κατά το χρόνο της μεταβίβασης δεν αποκλείει την εφαρμογή της οδηγίας, όταν η εν λόγω επιχείρηση λειτουργεί ορισμένη εποχή, η δε διάρκεια της διακοπής της λειτουργίας της συμπίπτει με τη συνήθη. Την άποψη αυτή αποκρούει η Dansk Arbejdsgiverforening, αρνούμενη την εφαρμογή της οδηγίας στην περίπτωση που η επιχείρηση είναι προσωρινά κλειστή και δεν διαθέτει εργαζομένους κατά το χρόνο της μεταβίβασης. Η βρετανική κυβέρνηση και η Επιτροπή προβάλλουν μια ενδιάμεση άποψη, ότι δηλαδή η οδηγία εφαρμόζεται εφόσον η μεταβιβαζόμενη επιχείρηση διατηρεί την ταυτότητά της, ανεξαρτήτως του αν απασχολεί ή όχι προσωπικό για κάποιο περιορισμένο χρονικό διάστημα.

18 Η άποψη της βρετανικής κυβέρνησης και της Επιτροπής πρέπει να γίνει δεκτή. Όπως έκρινε το Δικαστήριο, με την απόφαση της 18ης Μαρτίου 1986 (υπόθεση 24/85, Spijkers, Συλλογή 1986, σ. 1119), το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187 αφορά την περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση διατηρεί την ταυτότητά της, υπό την έννοια ότι μεταβιβάζεται μια οικονομική μονάδα που εξακολουθεί να υφίσταται, πράγμα που προκύπτει ιδίως από το γεγονός ότι ο νέος επιχειρηματίας πράγματι συνεχίζει ή αναλαμβάνει εκ νέου την εκμετάλλευσή της, με τις ίδιες ή ανάλογες οικονομικές δραστηριότητες.

19 Για να κριθεί αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές, πρέπει να συνεκτιμηθούν όλα τα πραγματικά περιστατικά που χαρακτηρίζουν την υπό κρίση μεταβολή. Το γεγονός ότι η υπό κρίση επιχείρηση ήταν, κατά το χρόνο της μεταβίβασης, προσωρινώς κλειστή και συνεπώς δεν διέθετε εργαζομένους στην υπηρεσία της συνιστά ασφαλώς ένα στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη για να εκτιμηθεί αν μεταβιβάστηκε μια οικονομική μονάδα που εξακολουθεί να υφίσταται. Ωστόσο, το προσωρινό κλείσιμο της επιχείρησης και η συνακόλουθη έλλειψη προσωπικού κατά το χρόνο της μεταβίβασης δεν αρκούν, αφεαυτών, για να αποκλείσουν την ύπαρξη μεταβιβάσεως επιχειρήσεως κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας.

20 Το συμπέρασμα αυτό είναι επιβεβλημένο ιδίως στην περίπτωση μιας επιχείρησης εποχιακού χαρακτήρα και ειδικότερα όταν, όπως εν προκειμένω, η μεταβίβαση επέρχεται κατά την περίοδο της εποχιακής διακοπής των εργασιών της επιχείρησης. Πράγματι, μια τέτοια διακοπή δεν θέτει, κατά γενικό κανόνα, πέρας στην ύπαρξη της επιχείρησης ως οικονομικής μονάδας.

21 Η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών που είναι αναγκαία για να στοιχειοθετηθεί η ύπαρξη ή η ανυπαρξία μεταβιβάσεως κατά την προαναφερθείσα έννοια είναι της αρμοδιότητας του εθνικού δικαστηρίου, το οποίο οφείλει να λάβει υπόψη τα προεκτεθέντα ερμηνευτικά στοιχεία.

22 Για τους λόγους αυτούς, στο δεύτερο και το τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187 έχει την έννοια ότι αφορά την περίπτωση κατά την οποία μεταβιβάστηκε οικονομική μονάδα που εξακολουθεί να υφίσταται. Για να εκτιμηθεί αν αυτό συμβαίνει, πρέπει να ληφθεί υπόψη το σύνολο των πραγματικών περιστατικών που χαρακτηρίζουν την εν λόγω μεταβολή, μεταξύ των οποίων μπορεί ενδεχομένως να συγκαταλέγεται το προσωρινό κλείσιμο της επιχείρησης και η έλλειψη προσωπικού κατά το χρόνο της μεταβίβασης, στοιχεία τα οποία ωστόσο δεν αρκούν αφεαυτών, ιδίως στην περίπτωση εποχιακής επιχειρήσεως, για να αποκλείσουν την εφαρμογή της οδηγίας.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

23 Με το τέταρτο ερώτημα, το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας έχει την έννοια ότι υποχρεώνει τον προς ον η μεταβίβαση να διατηρήσει τους όρους εργασίας που έχουν συνομολογηθεί με συλλογική σύμβαση, έναντι εργαζομένων που δεν απασχολούνταν στην επιχείρηση κατά το χρόνο της μεταβίβασης.

24 Κατά τη Landsorganisationen i Danmark, στο ερώτημα αυτό προσήκει καταφατική απάντηση. Αντιθέτως, η Dansk Arbejdsgiverforening, η βρετανική κυβέρνηση και η Επιτροπή τονίζουν ότι μόνο οι μισθωτοί που απασχολούνταν στην επιχείρηση κατά το χρόνο της μεταβίβασης μπορούν να επικαλεστούν τις ευεργετικές διατάξεις της οδηγίας, ενώ αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής της όσοι προσελήφθησαν μετά τη μεταβίβαση.

25 Όπως έχει ήδη κρίνει το Δικαστήριο, ιδίως με την απόφαση της 11ης Ιουλίου 1985 (υπόθεση 105/84, Mikkelsen, Συλλογή 1985, σ. 2639), σκοπός της οδηγίας είναι να διασφαλίσει, κατά το μέτρο του δυνατού, τη συνέχιση της σύμβασης εργασίας ή της σχέσης εργασίας, χωρίς τροποποίηση, με τον προς ον η μεταβίβαση, κατά τρόπον ώστε οι ενδιαφερόμενοι εργαζόμενοι να μην περιέρχονται σε δυσμενέστερη θέση για το μόνο λόγο της μεταβίβασης. Συνάδει, επομένως, προς το σύστημα της οδηγίας να ερμηνευθεί αυτή υπό την έννοια ότι, πλην ρητής διατάξεως περί του αντιθέτου, μπορούν να επικαλεστούν τις ευεργετικές της διατάξεις μόνον οι εργαζόμενοι των οποίων η σύμβαση ή η σχέση εργασίας ισχύει κατά το χρόνο της μεταβίβασης, υπό την επιφύλαξη πάντως της τηρήσεως των αναγκαστικού δικαίου διατάξεων της οδηγίας περί προστασίας των εργαζομένων από απόλυση λόγω της μεταβιβάσεως.

26 Επομένως, το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας έχει την έννοια ότι αποσκοπεί στη διατήρηση, εκ μέρους του προς ον η μεταβίβαση, των όρων εργασίας που έχουν συνομολογηθεί με συλλογική σύμβαση μόνον όσον αφορά τους εργαζομένους που απασχολούνταν ήδη στην επιχείρηση κατά το χρόνο της μεταβίβασης και όχι εκείνους που προσελήφθησαν μετά την ημερομηνία αυτή.

27 Για τους λόγους αυτούς, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 77/187 έχει την έννοια ότι δεν υποχρεώνει τον προς ον η μεταβίβαση να διατηρήσει τους όρους εργασίας που έχουν συνομολογηθεί με συλλογική σύμβαση έναντι εργαζομένων οι οποίοι δεν απασχολούνταν στην επιχείρηση κατά το χρόνο της μεταβίβασης.

Επί των δικαστικών εξόδων

28 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η βρετανική κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με αίτηση της 12ης Νοεμβρίου 1986 το Arbejdsretten της Κοπεγχάγης, αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, έχει την έννοια ότι η οδηγία έχει εφαρμογή στην περίπτωση που ο κύριος αναδέχεται την εκμετάλλευση επιχειρήσεως την οποία είχε εκμισθώσει, λόγω παραβάσεως της συμβάσεως μισθώσεως από τον μισθωτή της επιχείρησης.

2) Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187 έχει την έννοια ότι αφορά την περίπτωση κατά την οποία μεταβιβάστηκε οικονομική μονάδα που εξακολουθεί να υφίσταται. Για να εκτιμηθεί αν αυτό συμβαίνει, πρέπει να ληφθεί υπόψη το σύνολο των πραγματικών περιστατικών που χαρακτηρίζουν την εν λόγω μεταβολή, μεταξύ των οποίων μπορεί ενδεχομένως να συγκαταλέγεται το προσωρινό κλείσιμο της επιχείρησης και η έλλειψη προσωπικού κατά το χρόνο της μεταβίβασης, στοιχεία τα οποία ωστόσο δεν αρκούν αφεαυτών, ιδίως στην περίπτωση εποχιακής επιχειρήσεως, για να αποκλείσουν την εφαρμογή της οδηγίας.

3) Το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 77/187 έχει την έννοια ότι δεν υποχρεώνει τον προς ον η μεταβίβαση να διατηρήσει τους όρους εργασίας που έχουν συνομολογηθεί με συλλογική σύμβαση έναντι εργαζομένων οι οποίοι δεν απασχολούνταν στην επιχείρηση κατά το χρόνο της μεταβίβασης.

Moitinho de Almeida Everling Galmot

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Δεκεμβρίου 1987.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του τρίτου τμήματος

J. C. Moitinho de Almeida